

Zapobieganie wypadkom drogowym z udziałem ciężarówek¹⁾

Bezpieczeństwo na drogach należy do priorytetów w polityce transportowej Unii Europejskiej.

Chociaż za bezpieczeństwo na drogach wspólnie odpowiadają władze publiczne, przedsiębiorstwa i społeczeństwo, to jednak pierwszorzędną rolę powinny wziąć na siebie przedsiębiorstwa i ich pracownicy.

W niniejszej publikacji przedstawiono w zarysie niektóre podstawowe zasady dobrej praktyki w sektorze transportu drogowego.

Dobrze prosperujące przedsiębiorstwa włączają do swojej polityki jakości bezpieczeństwo na drogach

Każdego roku w Unii Europejskiej w wypadkach drogowych ginie około 800 kierowców ciężarówek, co sprawia, że zawód kierowcy ciężarówki należy do zawodów niebezpiecznych²⁾. Wszyscy pracownicy, w tym pracownicy transportu drogowego, mają prawo do pracy bezpiecznej i nienaruszającej ich zdrowia.

Wypadki mają także wpływ na koszty przedsiębiorstwa. Ogólnie biorąc, firmy prowadzące politykę bezpieczeństwa drogowego zmniejszają swoje koszty operacyjne. Ponadto, wypadki na drogach z udziałem ciężarówek psują wizerunek i zmniejszają publiczne uznanie dla transportu drogowego.

Zatem, aby ograniczyć ryzyko dla kierowców, niezbędne jest aktywne zaangażowanie się przedsiębiorstw związanych z ruchem drogowym na rzecz bezpieczeństwa na drogach.

Kwestie bezpieczeństwa pracy

Europejskie podejście do zagadnień bhp uwzględnia szacowanie ryzyka i stosowanie środków zapobiegawczych, nadając priorytet likwidacji zagrożeń u ich źródła. Zasady te należy zastosować także do wprowadzenia planu prewencji w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia kierowców na drogach. Plan ten powinien uwzględniać pojazdy i ich wyposażenie, działania operacyjne oraz pracowników. Należy prowadzić rejestr wydarzeń wypadkowych. Rejestr ten można analizować w ramach szacowania ryzyka, co pozwoli na podjęcie najlepszych środków zaradczych.

W szczególności plan prewencji powinien obejmować:

- ustalenie przedstawiciela odpowiedzialnego za bezpieczeństwo w firmie
- konsultacje z pracownikami oraz wewnętrzny system komunikowania, umożliwiający pracownikom przedstawienie własnych komentarzy i sugestii
- specyficzne szkolenie dla pracowników, w szczególności dla kierowców
- działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa pracowników na drogach
- utrzymywanie ciężarówek i ich wyposażenia w należytym stanie
- zapewnienie zgodności z przepisami drogowymi i kodeksem drogowym, w tym z wymaganiami dotyczącymi używania tachografów i planowania czasów jazdy.

Szczegółowe dyrektywy i przepisy związane z transportem drogowym uwzględniają środki do nadzorowania czasu jazdy, używania sprzętu do rejestrowania, kontroli pojazdów i prawa jazdy.

Kwestie bezpieczeństwa w relacjach biznesowych

Przedsiębiorstwa mogą wykorzystywać kwestie bezpieczeństwa także do prowadzenia swojej działalności gospodarczej, np. poprzez:

- zapewnienie, że klienci będą świadomi zaangażowania firmy w problematykę bezpieczeństwa na drogach, a także zachęcanie ich do głębszego zainteresowania tą problematyką. Należy uniknąć jakichkolwiek ustępstw, które mogą negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo drogowie, jak np. wprowadzanie zmian do czasów jazdy i czasów oczekiwania lub zgoda na przeciążanie pojazdów
- włączenie procedur bezpieczeństwa drogowego do innych obszarów zarządzania, jak np. certyfikaty jakości, promocje rynkowe i uzyskiwanie z nich korzyści komercyjnych.

Współpraca z władzami lokalnymi

Przedsiębiorstwa transportowe mogą zaprezentować swoją specjalistyczną wiedzę i umiejętności poprzez tworzenie norm dla swoich pracowników i promowanie ulepszeń na rzecz bezpieczeństwa drogowego w miejscu prowadzonej działalności.

Istotne znaczenie ma współpraca z lokalnymi władzami na rzecz poprawy bezpieczeństwa i tworzenie planu bezpieczeństwa, uwzględniającego kwestię bezpieczeństwa na drogach lokalnych. Należy podjąć inicjatywę i wskazywać wszelkie problemy oraz propozycje poprawy bezpieczeństwa drogowego.

Kierowcy mogą również wykorzystać swoją specjalistyczną wiedzę i znajomość problematyki, angażując się w publiczną pracę na rzecz ulepszania systemów dróg, znaków i sygnalizacji, informacji publicznej oraz edukacji dzieci i młodzieży.

Lista kontrolna z przykładami dobrych praktyk dla pracodawców

- Ustanowić i sformułować na piśmie politykę bezpieczeństwa i instrukcje dla etatowych kierowców oraz zatrudnianych kierowców świadczących usługi przewozowe na własny rachunek.
- Zapewnić pasy bezpieczeństwa dla kierowcy i każdego pasażera, wymagane w czasie jazdy.
- Zakupić pojazdy wyposażone w najlepsze systemy ochrony, w szczególności: pasy bezpieczeństwa i poduszki powietrzne, ekrany ochronne za siedziskiem kierowcy, hamulce z systemem zapobiegającym blokowaniu (np. ABS), urządzenia zabezpieczania ładunku, wyposażenie eliminujące strefy martwego widzenia ze stanowiska kierowcy pojazdu, itd.
- Ustalić procedury zapewniające utrzymywanie pojazdów w należytym stanie.
- Ustalić harmonogram pracy, który zapewni kierowcom wystarczająco dużo czasu na zastosowanie się do ograniczeń prędkości na drogach i wyeliminuje konieczność jazdy w godzinach szczytu. Jeśli w pojazdach zainstalowano ograniczniki prędkości, należy kontrolować, czy ktoś przy nich nie manipulował.
- Przy ustalaniu harmonogramu pracy należy brać pod uwagę pogodę i złe warunki na drogach.
- Ustalić bezpieczne trasy, najlepiej po autostradach.
- Monitorować i kontrolować godziny jazdy samochodów i zważać, by były one zgodne z zalecanymi ograniczeniami i przepisami prawnymi.
- Ładowanie może powodować zmęczenie. Jeśli to możliwe, przy załadunku i rozładunku pojazdu należy korzystać z wyszkolonego personelu, innego niż kierowcy. Należy zaplanować okresy odpoczynku dla kierowców, którzy muszą uczestniczyć w załadunku i rozładunku.
- Zatrudniać kierowców z odpowiednimi kwalifikacjami. Należy sprawdzać ich prawo jazdy i doświadczenie związane z ich kategorią prawa jazdy. Należy również sprawdzić, czy spełniają wymagania związane z dopuszczeniem do pracy.
- Zadać o właściwe przeszkolenie kierowców w zakresie praktyk bezpiecznej jazdy, sprawdzenie bezpieczeństwa pojazdów, właściwe wykorzystanie środków bezpieczeństwa pojazdów, stosowanie się pracowników do zasad bezpieczeństwa załadunku i rozładunku. Należy zaplanować szkolenia aktualizujące zdobyte wiadomości, a także odprawy połączone z instruktażem.
- Prowadzić przejrzystą politykę kontrolowania spożycia alkoholu i nadużywania innych środków.
- Zadać, aby telefony komórkowe były używane przez pracowników we właściwy sposób.
- W ramach wewnętrznego programu bezpieczeństwa przystosować się do wszelkich lokalnych przepisów i kodeksu drogowego. Należy brać udział w tworzeniu tych przepisów.
- Jeśli przedsiębiorstwo współpracuje z kierowcami, którzy są właścicielami swoich pojazdów, nadal może określać normy dotyczące utrzymywania pojazdów w należytym stanie, funkcji bezpieczeństwa, używania pasów bezpieczeństwa, szkoleń i wymiany doświadczeń itd. Harmonogramy jazdy, trasy itd. oraz procedury bezpieczeństwa często pozostają pod bezpośrednią i pośrednią kontrolą przedsiębiorstwa.

¹⁾ Niniejsza publikacja nie zawiera wymagań odnośnie do transportu towarów niebezpiecznych

²⁾ Europejska baza danych CARE dotycząca wypadków drogowych

Kierowcy ciężarówek są również specjalistami z zakresu bezpieczeństwa drogowego

Wypadki z udziałem ciężarówek mogą mieć niezmiernie ciężkie następstwa

Państwa własne bezpieczeństwo jako zawodowych kierowców oraz bezpieczeństwo innych użytkowników drogi często zależy od postawy i zachowania za kierownicą. Kierowcy zobowiązani są również do współpracy z pracodawcą w kwestiach dotyczących bezpieczeństwa i zdrowia. Do celów długofalowych należy eliminacja wszelkich źródeł ciężkich i śmiertelnych wypadków na drogach europejskich. Jako kierowcy macie Państwo istotną rolę do odegrania i powinniście postępować zgodnie ze spoczywającą na Was odpowiedzialnością.

Odpowiedzialne korzystanie z sieci dróg oznacza:

- przewidywanie potencjalnych zagrożeń, aby w razie potrzeby móc zareagować odpowiednio do danej sytuacji
- możliwość właściwej reakcji w sytuacjach niebezpiecznych czy też wówczas, gdy dochodzi do wypadku
- przyjęcie nieagresywnego, rozważnego stylu jazdy i traktowanie innych użytkowników drogi z uprzejmością, szacunkiem i uznaniem, nawet wtedy, gdy wina leży po ich stronie.

Takie zachowanie pomoże zapewnić własne bezpieczeństwo na drodze, ograniczy stres i zaświadczy o Państwa profesjonalizmie.

© www.freefoto.com

Rozważna i profesjonalna jazda

Bezpieczeństwo należy brać pod uwagę już podczas planowania jazdy. Tam gdzie to możliwe, należy korzystać z tras najmniej męczących i najbezpieczniejszych, najlepiej autostrad.

Jeśli nie da się uniknąć przejeżdżania przez obszary wzmożonego ruchu drogowego, należy zaplanować jazdę poza godzinami szczytu, odpowiednio rozkładając przerwy i okresy odpoczynku.

Należy zachować bezpieczną odległość od pojazdu jadącego bezpośrednio przed Państwem, a prędkość samochodu dostosować do rodzaju drogi, natężenia ruchu drogowego, widoczności i warunków pogodowych.

Na autostradach zawsze należy z wyprzedzeniem sygnalizować zmianę pasa ruchu, aby nie dopuścić do zaskoczenia kierowców jadących z tyłu. Jeśli natężenie ruchu nie jest duże, a Państwo podejmuje długi manewr wyprzedzania, nie należy przeszkadzać kierowcom jadącym z tyłu. Jeśli trzeba, należy poczekać, aż wyprzedzą oni Państwa pojazd.

Na drogach podrzędnych należy umożliwić wyprzedzenie Państwa samochodu przez inne pojazdy, jeśli utworzy się znacząca kolejka. Należy być świadomym obecności najbardziej narażonych użytkowników dróg, takich jak rowerzyści, przechodnie, dzieci i osoby starsze, szczególnie w obszarach zabudowanych.

Lista kontrolna z przykładami dobrych praktyk dla kierowców

- Należy przestrzegać instrukcji bezpieczeństwa.
- Zawsze należy używać pasów bezpieczeństwa. Innych pracowników należy przewozić tylko wtedy, gdy dla każdego z nich jest przewidziany oddzielny pas bezpieczeństwa. Zawsze należy jeździć w granicach dopuszczalnych prędkości. Należy ograniczyć prędkość, jeśli wymagają tego warunki pogodowe.
- Nie należy kontynuować jazdy czując zmęczenie. Należy robić regularne przerwy na odpoczynek. Należy wysiąść z samochodu i zaczerpnąć świeżego powietrza. Nie należy korzystać ze środków pobudzających, aby stłumić zmęczenie.
- Zawsze należy postępować zgodnie z lokalnymi warunkami ruchu drogowego i przestrzegać wymagań dotyczących czasów jazdy.
- Należy ustawić położenie siedziska w taki sposób, aby pozycja ciała podczas jazdy była możliwie najbardziej wyprostowana i aby można było używać oparcia dla głowy. W razie wypadku zapobiegnie to urazom kręgosłupa szyjnego spowodowanym szarpnięciem.
- Należy zapoznać się z procedurami utrzymywania pojazdu w należytym stanie i zadbać, aby pojazd był w stanie nadającym się do jazdy. Czy szyby i lustra są czyste? Czy opony, hamulce, układ kierowniczy i światła są w dobrym stanie?
- Nie należy prowadzić pod wpływem alkoholu, narkotyków ani leków, które mogą oddziaływać na koncentrację podczas kierowania pojazdem. Należy postępować zgodnie z instrukcjami na opakowaniach leków, a w razie wątpliwości skontaktować się z lekarzem.
- Należy pamiętać, że palenie w trakcie jazdy może powodować senność w wyniku powstawania dwutlenku węgla zmniejszającego ilość tlenu w kabinie oraz zwiększonej ilości tlenu węgla we krwi kierowcy.
- Nie należy używać w kabinie grzejników węglowych ani kuchenek, ponieważ może wytworzyć się tlenek węgla i spowodować nawet śmierć.
- Przy wychodzeniu z kabiny należy zachować odpowiednie środki ostrożności, szczególnie przy słabej widoczności i przy zmęczeniu mięśni nóg w wyniku bezruchu.
- Należy zadbać, aby przewożony ładunek był równomiernie rozłożony i odpowiednio zabezpieczony. Należy zadbać o bezpieczne obchodzenie się z samym ładunkiem, np. nie dopuszczając, by na kogoś spadł.
- Należy zadbać, aby w kabinie nie było żadnych ruchomych przedmiotów, które w chwili hamowania mogą upaść i spowodować urazy.
- Zmiennicy kierowców w czasie odpoczynku na łóżku powinni być przypięci.
- Nie należy ograniczać widoczności przez przyklejanie naklejek na szyby lub zawieszanie wisiorów.
- Należy unikać parkowania pojazdu lub przyczepy w miejscach, w których mogą one utrudniać ruch lub widoczność innym kierowcom i pieszym.
- Należy zastosować środki zabezpieczające pojazd przez samoczynnym przemieszczaniem się.
- Należy jeść regularne/zdrowe posiłki.

Dalsze informacje

- Witryna WWW Agencji: <http://osha.eu.int>. Witryna Agencji zawiera linki do pokrewnych stron WWW państw członkowskich Unii Europejskiej. Można tam znaleźć krajowe przepisy prawne i wytyczne, dotyczące problematyki bhp.
- Europejskie przepisy i dyrektywy można znaleźć w bazie danych Eurolex pod adresem: <http://europa.eu.int/eur-lex>. Dyrektyw nie można stosować w sposób bezpośredni. Są one przenoszone do prawodawstwa każdego z państw członkowskich Unii Europejskiej i egzekwowane zgodnie z ich systemem prawa. Jeśli dyrektywy określają jedynie wymagania minimalne, państwa członkowskie mogą ustalać dodatkowe wymagania. Wiele państw ustala dodatkowe wytyczne i przepisy.
- Generalna Dyrekcja Komisji Europejskiej ds. Energii i Transportu (EU Commission Directorate General of Energy and Transport): http://europa.eu.int/comm/dsg/energy_transport/index_en.html